

LE KJE EVROPSKA KOMISIJA VIDI PREGREVANJE GOSPODARSTVA?

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

24

Stanje v gospodarstvu je solidno, a gospodarstvo se gotovo ne pregreva. Trošenje prebivalstva in izvozno trošenje se krepijo; skupno domače trošenje pa je januarja oslabelo. Izvozno trošenje je januarja tudi oslabelo, vendar se je februarja še toliko močneje okrepilo. Za vzdržno rast skupnega trošenja je še zlasti pomembna dinamika trošenja trajnih dobrin, ki je po začetku okrevanja relativno dohitevalo ustrezno trošenje v EU, od konca 2014 se je dinamika ustalila, delež trajnih dobrin pa je ostal malo pod ustreznim deležem v EU.

Ker gospodarstvo zadnji dve leti in pol poganja le izvozno povpraševanje, dodana vrednost najhitreje raste v predelovalni dejavnosti. Hiter izvoz storitev poganjajo turizem in transport, zato je v obeh sektorjih dinamika dodane vrednosti precej večja kot v evro območju. Pospešitev gradbenih del v 2014 je pognala tudi dodano vrednost v gradbeništvu, ki pa zdaj slabi. Po začetku sanacije bank še bolj zaostaja dodana vrednost v finančnem sektorju.

Pričakovanja ne kažejo večjih sprememb v povpraševanju. Izvozno povpraševanje in domače povpraševanje po blagu sta malo nad dolgoletnim povprečjem in stagnirata. Trošenje gospodinjev blaga se bo živahneje krepilo tudi v nekaj naslednjih mesecih, v gradbeništvu pričakovanja stagnirajo, podobno je tudi pri storitvah.

Po padcu v januarju je bila tekoča dinamika izvoza in uvoza v februarju pozitivna, izvoz, ki je presegel 2 milijardi evrov, je rasel hitreje kot uvoz. Pogoji menjave so bili za Slovenijo in za EU ugodni. Delež Slovenije v trgovinskem presežku močno presega njen delež v BDP evrskih držav.

Gospodarska klima se je v marcu komaj zaznavno otoplila. Na zvišanje glede na mesec prej sta najbolj vplivali zvišanji zaupanja v storitvenih dejavnostih in zaupanja potrošnikov. Zaupanje v predelovalnih dejavnostih je bilo marca šibkejše kot februarja ali marca lani, a močnejše od dolgoletnega povprečja, pričakovanja za naslednje tri mesece so se izboljšala. Klima v storitvenih dejavnostih se je popravila, bila je boljša kot pred mesecem, letom in nad dolgoletnim povprečjem. Zaupanje v gradbeništvu se je precej skrhalo; vrednost kazalnika zaupanja je zaostala za vrednostjo pred mesecem, letom in dolgoletnim povprečjem, tudi pričakovanja so oslabela. Nekoliko je upadlo tudi zaupanje v trgovini, a ostaja višje kot pred letom.

V gradbeništvu so se naročila glede na mesec poprej znižala, pričakovanja v trgovini na drobno in v predelovalnih dejavnostih pa so se izboljšala. Splošni poslovni optimizem se je zvišal. Gospodarska klima v EU28 se je marca v primerjavi z enakim obdobjem 2015 večinoma poslabšala.

Industrijska produkcija, posebno produkcija v predelovanih dejavnostih se je februarja v medletni primerjavi krepko povečala in se tudi trendno zviševala. Pri tem se je dejavnost rudarstva v letu dni nekoliko znižala, vendar se je trendno zviševala. Industrijska produkcija v EU28 in v evro območju je februarja glede na januar upadla, najbolj na Irskem in v Grčiji.

Vrednost gradbenih del je bila februarja letos manjša kot v januarju in v februarju 2015, manjše je bilo tudi število opravljenih gradbenih ur. Število turističnih prenočitev se je precej povečalo; januarja jih je bilo za slabo desetino več kot januarja 2015; skupno število prenočitev se je tudi trendno zviševalo. Tuji turisti so spet premagali domače. V mestnem javnem prevozu je bilo prepeljanih malo manj potnikov, v zračnem pa mnogo več kot februarja lani. V koprskem pristanišču je bilo pretovorjenih več kot dva milijona ton blaga, mnogo več kot v februarju lani ter več kot v januarju.

Stanje na trgu dela se je ustalilo. Število aktivnih prebivalcev se je v februarju glede na januar malo povečalo, glede na februar 2015 pa zmanjšalo. Število delovno aktivnih pa se je povečalo tako v primerjavi z mesecem prej a tudi z letom prej; število zaposlenih pri pravnih osebah se je povečalo pri fizičnih pa zmanjšalo. Konec marca je bilo prek 110 tisoč registriranih iskalcev zaposlitve, manj kot mesec prej ali marca lani; med novo prijavljenimi še naprej prevladujejo tisti, ki jim je preteklo delo za določen čas, med odhajajočimi pa tisti, ki se ponovno zaposlijo. Stopnja brezposelnosti na območju evra se je znižala, prav tako tudi v EU28; najnižja ostaja v Nemčiji in na Češkem, najvišja v Španiji in Grčiji.

Aprila so cene porasle, a zaostale za cenami aprila 2015. Bolj dolgoročno se blago še naprej ceni, storitve pa dražijo, spremembe pa so majhne. Harmoniziran indeks cen je bil aprila nižji kot pred letom, tudi v evro območju se je zmanjšal. Osnovna inflacija je bila v evro območju tudi aprila pozitivna, vendar najnižja v zadnjih petih mesecih. Kaže, da ECB izgublja bitko z inflacijo. Tudi proizvajalčeve cene popuščajo, tempo diktirajo cene energentov. Cenovna pričakovanja tudi za naprej kažejo ohlapnost. V zadnjem mesecu so se cene surovin povečale, najbolj so porasle cene surovin hrane, a tudi nafta se je končno malo podražila.

Medletna rast plač se je okrepila. Februarja so plače porasle, bolj dolgoročno povečanje je največje v več kot dveh letih. Bolj dolgoročno se najbolj krepijo plače v predelovalni dejavnosti. V širši državi so se plače februarja zmanjšale v vseh dejavnostih, vendar so navkljub temu v vseh dejavnostih višje kot pred letom. S hitrejšo rastjo gospodarske aktivnosti so se pospešili tudi enotni stroški dela v gospodarstvu; do sredine lanskega leta so naraščali hitreje kot v evro območju, nato pa so se močno zmanjšali, tako da so na

začetku letošnjega leta približno tam kot v evro območju. V javnem sektorju enotni stroški dela še naprej vse bolj zaostajajo za enotnimi stroški dela v evro območju.

Javnofinančni prihodki so bili marca sicer malo nižji kot februarja, vendar sta se oba indikatorja bolj dolgoročne rasti opazno okrepila. Glavnino okrepitve je prineslo povečanje neposrednih davkov in ostalih prihodkov. Največ pa so se v letu dni povečali prihodki za zdravstveno zavarovanje in davki od dobička pravnih oseb. Tudi v prvih treh mesecih skupno je bilo medletno povečanje neposrednih davkov in prispevkov veliko. Donos domačih davkov na blago in storitve se je zmanjšal še v marcu. V prvem četrtletju so bili prihodki domačih davkov na blago in storitve malo manjši od lanskih. Celotno zmanjšanje je posledica bistveno šibkejših trošarin. Polovico izpada trošarin je v prvem četrtletju nadomestil davek na dodano vrednost.

26

Marec je že trinajsti mesec nenehnega zmanjševanja skupnih kreditov gospodarstvu in prebivalstvu. Pri tem so krediti gospodinjstvom porasli za malo več kot so februarja padli, vendar so navkljub temu dosegli le enako vrednost kot v lanskem marcu, krediti podjetjem pa so marca opazno pospešili padanje.

Krediti podjetjem tudi zelo hitro zaostajajo za krediti v evro območju, kjer krediti stagnirajo, v Sloveniji pa že tretje leto padajo po letni stopnji okoli -10%. Za dinamiko kreditov v evro območju zaostajajo tudi krediti gospodinjstvom. Takšna dinamika kreditov je precej nenavadna glede na trditve Evropske Komisije, da je gospodarstvo Slovenije med najbolj pregretimi v EU.

Skupni depoziti podjetij in gospodinjstev še naprej pospešujejo. Pospešujejo depoziti podjetij in gospodinjstev, vendar prvi bistveno bolj. Takšna ekstremno hitra rast depozitov glede na padanje kreditov je, glede na trditve Evropske Komisije, drugo omembe vredno nenavadno dogajanje na finančnem področju v Sloveniji. Posojilne obrestne mere so se zopet malo premaknile navzgor. Pri depozitnih obrestnih merah februarja ni bilo sprememb.

V februarju 2016 je bil presežek tekočega dela plačilne bilance večji kot lani predvsem zaradi večjega blagovnega presežka, storitveni presežek je stagniral, primanjkljaja na računu primarnih in sekundarnih dohodkov pa sta bila manjša kot lani. V prvih dveh mesecih je slika podobna, za presežek je najbolj zaslužna blagovna menjava. Finančni račun kaže povečanje obveznosti, ki jih sestavljajo padec obveznosti iz neposrednih naložb, porast obveznosti naložb v vrednostne papirje in zmanjšanje obveznosti ostalih naložb.

WHERE DOES THE EUROPEAN COMMISSION SEE THE OVERHEATING OF THE ECONOMY?

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

27

State of the economy is solid, but it is certainly not overheated. Household spending and export spending strengthened; but total domestic consumption was weak in January. Export spending in January weakened as well, but strongly reinforced in February. The dynamics of consumption of durable goods is particularly important for sustained growth. In the beginning of recovery it was catching up with adequate spending in the EU. Since the end of 2014, the dynamics has stabilized, the share of durable goods has remained slightly below the corresponding level in the EU.

Because the economy was in the last two and a half years driven by export demand, the added value in manufacturing was the fastest growing. Fast services exports have been driven by tourism and transport, the dynamics of added value in these sectors is therefore much higher than in the euro area. Speeding up of the construction works in 2014 drove the value added in the construction industry, it is now going down. The value added in the financial sector lags even more since the beginning of the banks rehabilitation.

The expectations do not indicate any significant changes in demand. Export demand and domestic demand for goods is slightly above the long-term average and stagnant. Household consumption of goods shall be most likely more vigorous. Expectations in the construction sector stagnate, similarly also in services.

After the fall in January, the dynamics of imports and exports in February is positive, exports exceeding € 2 billions, are growing faster than imports. The terms of trade for Slovenia and the EU are favorable. Slovenia's share in the trade surplus significantly exceeds its share in the GDP of the euro countries.

Economic sentiments in March barely warmed. Their increases in relation to the previous month were most affected by increases in confidence in the services sector and confidence of consumers. Confidence in the manufacturing sector was weaker in March than in February and in March last year, but stronger than the long-term average. Expectations for the next three months have improved. Climate in the services sector was better than in a month and in a year ago and also of the long-term average. Confidence in the construction sector is

weaker; it has fallen behind the levels of the previous month, a year ago and the long-term average; the expectations have weakened. The confidence in the trade sector decreased slightly but remained higher than a year ago.

Economic sentiments in the EU28 in March compared with the same period in 2015 deteriorated. The value of construction contracts decreased with respect to the previous month, expectations in the retail trade and manufacturing improved. General optimism has increased.

28

Industrial production, especially in manufacturing increased in February and is much larger than a year ago; the trend is increasing as well. The mining activity in the year declined slightly, but the trend is increasing. Industrial production in the EU28 and in the euro zone in February compared to January fell, the most in Ireland and Greece.

The value of construction works in February was lower than in January and in February 2015, the number of construction working hours decreased as well. The number of overnight stays increased substantially; in January it was a tenth higher than in January 2015. The impulse trend indicates that the total number of overnight stays in the first month was rising. Foreign tourists again defeated domestic tourists. Urban public bus transport carried slightly more passengers, while there were many more passengers in the air flights. The Port of Koper handled over two million tons of goods, much more than in February last year and also more than in January.

The labor market situation stabilized. The number of employees increased in comparison with the previous month and also with last year; the number of employees in companies increased while the number of those employed by individuals decreased. At the end of March, there were over 110 thousand registered job seekers which is less than in the previous month or in March last year. Among the newly registered job seekers continue to dominate those who had previous job for a fixed period, between the departing, those who are re-employed. The unemployment rate in the euro zone and in the EU28 dropped, the lowest being in Germany and Czech Republic, the highest in Spain and Greece.

In April, prices rose but lagged behind the prices in April 2015. In a longer term, prices of goods continue to grow while prices of services continue to lag; the changes are small. The harmonized index of consumer prices in April was lower than a year ago; the index fell also in the euro area. Core inflation in the euro area was positive in April, but the lowest in the last five months. It seems that the ECB is gradually losing the battle with inflation. Also, producer prices are weakening; the pace is dictated by the energy prices. Price expectations continue to show a slack. In the last month, prices of raw materials increased, the strongest growth was in the prices of food commodities. Oil was finally a little more expensive.

Annual wage growth was stronger. In February, the average wage increased, more long-term increase is the largest in more than two years. Wages in manufacturing increased the most. The salaries in the general government were lower in February in all activities, but higher than a year ago. Rapid growth of economic activity facilitated an increase of unit labor costs; until the middle of last year they grew faster than in the euro area, then, they were greatly reduced, so that at the beginning of this year they were approximately as high as in the euro area. In administration, unit labor costs continue to increasingly lag behind the unit labor costs in the euro area.

General government revenues were slightly lower in March than in February, but the indicator of long-term growth strengthened markedly. The bulk of reinforcements was brought by an increase in direct taxes and social contributions. In a year, revenues for health insurance and taxes on corporate profits increased most. The yields of domestic taxes on goods and services declined further in March and in the first quarter these revenues were slightly lower than last year. The overall decrease is the result of significantly weaker excise duties which were partly compensated by value added tax.

29

March is the thirteenth month of continuous reduction of total credits. The loans to households increased slightly more than they fell in February but only achieved the same value as in March last year. The loans to companies accelerated the decline. Corporate loans also lag fast behind the loans in the euro area, where loans are stagnating, while in Slovenia they are declining at annual rate of around 10 percent for the third consecutive year. Such dynamics of loans is quite unusual in relation to the argument of the European Commission, according to which Slovenian economy is among the most overheated in the EU. Total deposits of companies and households continue to accelerate, those of companies faster. Such extremely rapid growth of deposits in relation to the decline in loans is also in odd with the arguments of the European Commission on the noteworthy unusual developments in the financial sector in Slovenia. Lending rates have again moved upwards, deposit interest rates in February did not change.

In February 2016, the surplus in the current balance of payments was higher than last year mainly due to higher trade surplus; the surplus in services remained unchanged, the deficits in primary and secondary income were lower than last year. In the first two months, the picture is similar. The financial account shows an increase in liabilities, which consists of the drop in liabilities from direct investments, the rise in liabilities of portfolio investment and the decrease in liabilities of other investments.

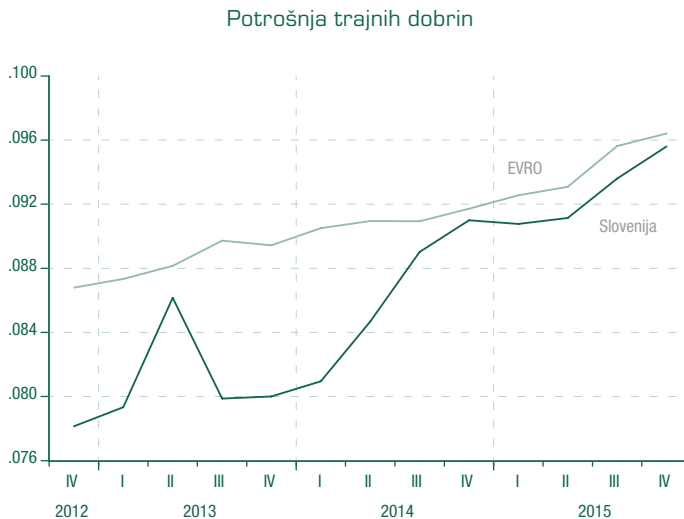
POVPRAŠEVANJE IN PRIČAKOVANJA

1. Trošenje prebivalstva in izvozno trošenje se krepijo

Skupno domače trošenje je januarja precej oslabelo, ne le sezonsko temveč tudi trendno. Najbolj je oslabelo investiranje, saj se je medletno zmanjšalo celo za 20%. Intenzivnost krčenja kaže tudi zelo negativna stopnja impulznega trenda. Na pol se je januarja zmanjšalo tudi sicer zelo volatilno tekoče trošenje države za blago in storitve. Le največja komponenta domačega trošenja - trošenje prebivalstva - se je januarja trendno okrepila, saj je rastla po skoraj 4% na leto.

30

Izvozno trošenje je januarja sicer tudi oslabelo, vendar se je februarja še toliko močnejše okrepilo (za izvozno trošenje so podatki dostopni tudi za februar), tako da je kar za 9.7% preseгло decembrsko raven, medletna dinamika (rast impulznega trenda) pa je preseгла 10%.

Vir: Eurostat; lastni izračuni

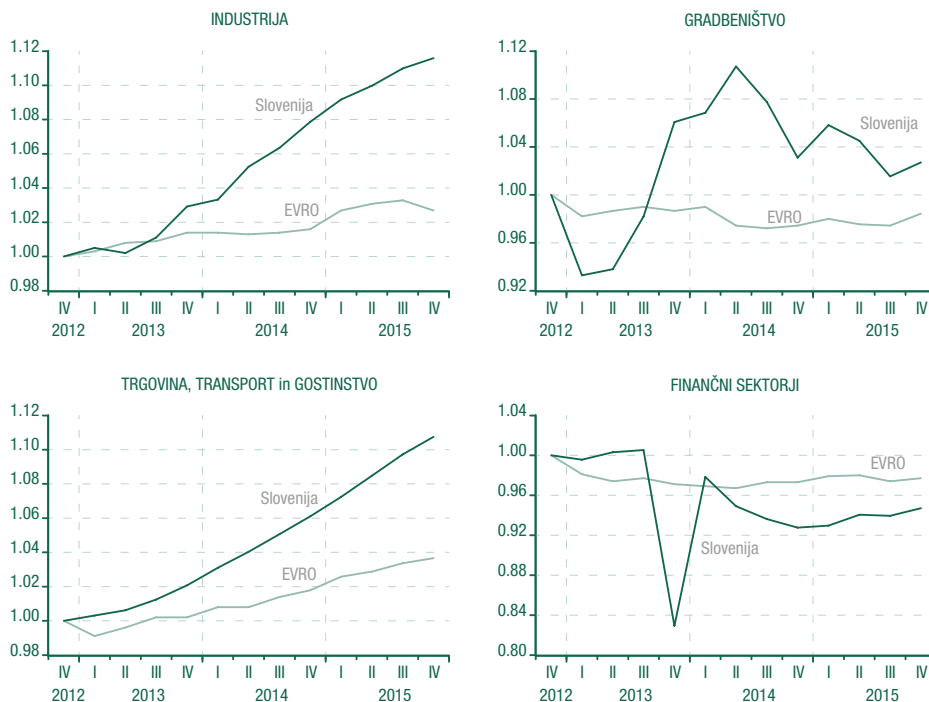
Opomba: Delež trajnih dobrin v potrošnji gospodinjstev

V prejšnji številki Gospodarskih Gibanj (številka 485) smo pokazali, da trošenje gospodinjstev po dinamiki malo prehiteva trošenje gospodinjstev v EU. Za vzdržno rast skupnega trošenje pa je še zlasti pomembna dinamika trošenja trajnih dobrin. Priložena slika kaže, da je po začetku okrevanja (2012/4) trošenje trajnih dobrin v Sloveniji relativno dohitevalo ustrezno trošenje v EU. Od konca 2014 pa se je relativna dinamika trošenja trajnih dobrin ustalila, delež trajnih dobrin je ostal malo pod ustreznim deležem v EU.

Nekatere značilnosti gospodarjenja v zadnjih dveh in pol letih se neposredno kažejo v sektorski strukturi dinamike dodane vrednosti. Ker gospodarstvo v zadnji dve letih in pol poganja daleč najbolj intenzivno le izvozno povpraševanje, najhitreje raste dodana vrednost v predelovalni dejavnosti, saj so tam ključni izvozniki blaga. Zato tudi dodana vrednost teh sektorjev narašča bistveno hitreje kot v evro območju. Kot kaže slika, je v zadnjih treh letih dodana vrednost v tem sektorju v Sloveniji prehitela ustrezno dodano vrednost v evro območju kumulativno kar za 10% (letno za torej preko 3%). Hiter izvoz storitev poganjajo predvsem gostinstvo in transport, zato je tudi v teh sektorjih po pričakovanjih dinamika dodane vrednosti precej večja kot v evro območju; v zadnjih treh letih je dodana vrednost v teh sektorjih slovenskega gospodarstva prehitela evro območje za kumulativno okoli 7%, torej nekaj več kot 2% letno.

31

Dodana vrednost po sektorjih

Vir: Eurostat; lastni izračuni

Opomba: Dodana vrednost po sektorjih; deflacinirane in desezonirane vrednosti; normalizirano na 2012/4

Pospešitev gradbenih del v 2014 je pognala seveda tudi dodano vrednost v gradbeništvu relativno glede na evro območje. Neaktivnost bančnega sektorja ilustrira tudi dinamiki njegove dodane vrednosti, saj po začetku sanacije zaostaja (nekaj več kot evro območje) za ravnijo dodane vrednosti konec 2012.

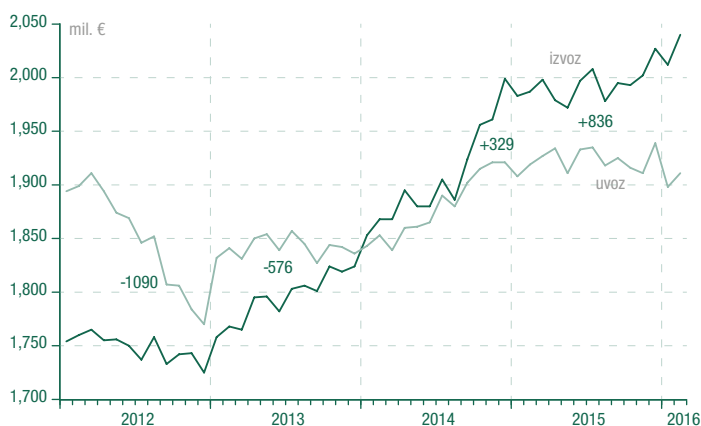
Pričakovanja ne kažejo večjih sprememb v povpraševanju. Izvozno povpraševanje in domače povpraševanje po blagu je malo nad dolgoletnim povprečjem in stagnira. Trošenje gospodinjstev blaga se bo, tako kažejo pričakovanja, živahneje krepilo tudi v nekaj naslednjih mesecih, saj saldo trgovin, ki ocenjuje povečanje nad tistimi, ki pričakujejo zmanjšanje nakupov, presega dolgoletno povprečje kar za 15%. V gradbeništvu pričakovanja stagnirajo malenkost nad dolgoletnim povprečjem, podobno je tudi pri povpraševanju po storitvah, čeprav so ta pričakovanja najmanj stabilna.

2. Pospešitev blagovnih tokov v februarju

V letošnjem februarju je bil skupni izvoz 2029 milijonov € (7.9% več kot februarja lani), skupni uvoz 1909 milijonov € (1.6% več kot lani), kar da bilančni presežek 120 milijonov € oziroma 106.3% pokritje uvoza z izvozom. Odprema blaga v EU je znašala 1591 milijonov €, prejem blaga iz EU 1540 milijonov €, kar pomeni 51 presežek milijonov € ali 103.3% pokritje prejema z odpremo blaga. V menjavi izven EU je bil izvoz 438 milijonov €, uvoz 369 milijonov €, kar da presežek 69 milijonov € in 118.7% pokritje uvoza za izvozom.

V prvih dveh mesecih 2016 je bil skupni izvoz 3858 milijonov €, skupni uvoz 3594 milijonov €, kar pomeni 265 milijonov € presežka oziroma 107.4% pokritje uvoza z izvozom. Odprema blaga v EU je pri tem znašala 3038 milijonov €, prejem blaga iz EU 2882 milijonov €, kar da presežek 156 milijonov € ali 105.4% pokritje prejema z odpremo blaga. V menjavi z nečlanici EU je bil izvoz 820 milijonov €, uvoz 712 milijonov €, kar da presežek 108 milijonov € oziroma 115.2% pokritje uvoza z izvozom.

Trgovinska menjava

Vir: SURS, desezonirane vrednosti; številke med črtama so letne ravni

Po padcu v januarju je bila tekoča dinamika izvoza in uvoza v februarju pozitivna, pri čemer izvoz raste hitreje kot uvoz. Pogoji menjave so bili v februarju za Slovenijo 5.4%, za celotno EU pa 7.8% ugodnejši kot pred letom.

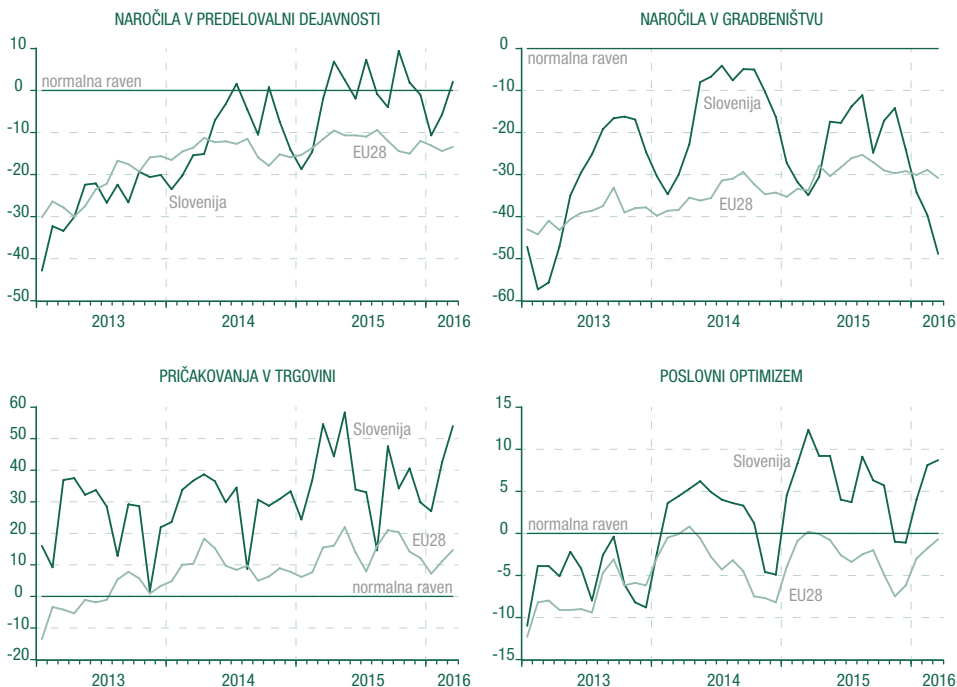
Trgovinski presežek 19 članic evrskega območja je znašal v prvih dveh mesecih 27 milijard €, slovenski delež v njem pa približno 1%, bistveno več od deleža Slovenije v BDP. Z rastjo izvoza v začetku 2016 je Slovenija četrta, z rastjo uvoza dvanajsta med članicami EU28. Prav tako spada med 12 članic EU28, ki imajo blagovno bilanco v prvih dveh mesecih pozitivno.

33

3. Marčna malenkostna otoplitev gospodarske klime

Gospodarska klima se je v marcu komaj zaznavno otoplila. Po anketi Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) je bil kazalnik gospodarske klime v marcu 2016 za 0,1 odstotne točke višji kot mesec prej, od marca 2015 pa je nižji za 1,9 odstotne točke, hkrati je njegova vrednost za 6,7 odstotne točke višja od dolgoletnega povprečja. Na zvišanje gospodarske klime glede na predhodni mesec sta najbolj vplivali zvišanja zaupanja v storitvenih dejavnostih in zaupanja potrošnikov.

Naročila, pričakovanja, optimizem

Vir: Eurostat

Vrednost kazalnika zaupanja v predelovalnih dejavnostih v marcu 2016 je bila za odstotno točko nižja kot predhodni mesec, glede na marec 2015 je bila njegova vrednost za 5 odstotnih točk nižja, glede na dolgoletno povprečje pa za 6 odstotnih točk višja. V primerjavi s februarjem so se v marcu vrednosti kazalnikov stanj in pričakovanj za naslednje tri mesece večinoma zvišale; znižali sta se le vrednosti kazalnikov pričakovani izvoz in pričakovana proizvodnja.

34

Klima v storitvenih dejavnostih se je popravila, saj je bila vrednost kazalnika zaupanja v teh sektorjih v marcu 2016 glede na predhodni mesec višja za 2 odstotni točki in hkrati za 11 odstotnih točk višja od dolgoletnega povprečja, v primerjavi z marcem lani pa je bila njegova vrednost višja za 3 odstotne točke.

Zaupanje v gradbeništvu se je nekoliko skrhalo; vrednost kazalnika zaupanja v tem sektorju v marcu v primerjavi s predhodnim mesecem je bila nižja za 4 odstotne točke, v primerjavi z marcem 2015 pa za 11 odstotnih točk, hkrati pa je bila za odstotno točko nižja od dolgoletnega povprečja. Med kazalniki stanj sta se glede na predhodni mesec v marcu zvišali vrednosti kazalnikov zaposlovanja in zagotovljenega dela, vrednosti kazalnikov pričakovanj za naslednje tri mesece pa so se večinoma znižale.

Ankete SURS-a kažejo, da se je vrednost kazalnika zaupanja v trgovini na drobno v marcu glede na predhodni mesec znižala za 2 odstotni točki, glede na marec 2015 pa je bil kazalnik za 12 odstotnih točk višji. Vrednosti kazalnikov pričakovanj za naslednje 3 mesece so se marca v primerjavi s februarjem v glavnem zvišale, znižala se je le vrednost kazalnika prodaja.

Gospodarska klima v celotni EU28 se je marca v primerjavi z enakim obdobjem v letu 2015 večinoma poslabšala. V gradbeništvu so se po podatkih Eurostata v marcu 2016 naročila glede na mesec poprej znižala za 1,9 odstotne točke, glede na marec lani pa so bila za 3 odstotne točke višja. Glede na februar so se v marcu za 3,6 odstotnih točk zvišala pričakovanja v trgovini na drobno, pričakovanja v predelovalnih dejavnostih pa so se v enakem obdobju izboljšala za odstotno točko. Splošni poslovni optimizem se je v marcu 2016 v celotni evropski osemindvajseterici zvišal in sicer za 1,1 odstotne točke, v primerjavi z marcem lani pa je le-ta nižji za 0,9 odstotne točke.

GOSPODARSKA AKTIVNOST IN ZAPOSLENOST

4. Industrijska produkcija precej navzgor

Industrijska produkcija se je v medletni primerjavi povečala. Po originalnih (nedesezoniranih) podatkih SURS-a je bila v februarju za dobrih 8 odstotkov višja kot v enakem mesecu leta

2015. Impulzni trend kaže, da se je v februarju industrijska produkcija zviševala po stopnji 1,43%.

Dejavnost rudarstva se je po originalnih (nedesezoniranih) podatkih SURS-a v februarju v primerjavi s februarjem 2015 znižala za dobro polovico odstotne točke. Impulzni trend pa kaže, da se je v februarju dejavnost rudarstva zviševala po stopnji 0,05%.

Produkcija predelovalnih dejavnosti se je po originalnih (nedesezoniranih) podatkih SURS-a v februarju v primerjavi z lanskim februarjem povečala za 10,2%, impulzni trend pa kaže, da se je v februarju dejavnost predelovalne industrije zviševala po stopnji 1,7%.

Podatki Eurostata kažejo, da je v februarju 2016 glede na januar industrijska produkcija v EU28 upadla za 0,7%, na območju evra (EA19) pa za 0,8%. Glede na februar lani pa je v letošnjem februarju industrijska produkcija tako v EU28 kakor tudi na območju evra porasla za 0,8%. Med državami članicami, za katere so dostopni podatki, je industrijska produkcija v februarju letos glede na mesec poprej najbolj upadla na Irskem (-10,5%) in v Grčiji (-4,4%), največjo rast industrijske produkcije pa so v omenjenem obdobju zabeležili v Litvi (2,5%).

35

5. Upad gradbeništva in porast turističnega povpraševanja

Vrednost gradbenih del je bila februarja letos za 4,1% nižja od vrednosti gradbenih del, opravljenih v januarju; v februarju se je v primerjavi s februarjem 2015 znižala za dobre tri desetine, hkrati pa se je v januarju glede na enak mesec lani za 6,5% znižalo število opravljenih gradbenih ur, njihov impulzni trend pa znaša -2,14%.

Število turističnih prenočitev se je v splošnem precej povečalo. Januarja jih je bilo za 9,3% več kot v enakem mesecu leta 2015; impulzni trend kaže, da se je skupno število prenočitev v prvem mesecu letos zviševalo po mesečni stopnji 1,21%. Pri tem je prišlo do porasta tujega turističnega povpraševanja, saj je v januarju število turističnih prenočitev tujih gostov naraslo za 11% glede na januar 2015. Impulzni trend prenočitev tujih gostov v januarju kaže rast po stopnji 1,09%. Hkrati se je v januarju tudi število prenočitev domačih gostov povečalo in sicer za slabih sedem odstotkov glede na enak mesec v letu 2015, impulzni trend prenočitev domačih gostov v januarju pa kaže rast po stopnji 1,87%.

Podatki SURS-a o transportu za februar 2016 kažejo, da je bilo v mestnem javnem avtobusnem prevozu prepeljanih za 1% manj, v zračnem prevozu pa za 42% več potnikov kot februarja lani. Potniški promet na brniškem letališču se je v februarju glede na februar 2015 povečal za 8%. V februarju 2016 je bilo v koprskem pristanišču pretovorjenih nekaj več kot dva milijona ton blaga ali za 43% več kot v februarju lani in za 5% več kot v januarju.

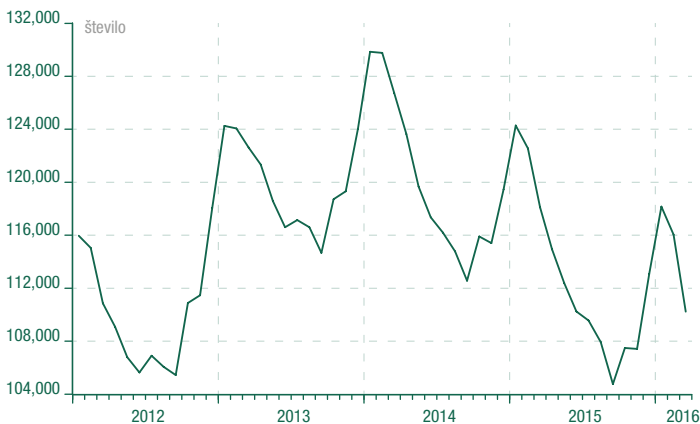
6. Število brezposelnih še upada

36

Na trgu dela se je stanje (začasno?) ustalilo. Število aktivnih prebivalcev se je po podatkih SURS-a v mesecu februarju 2016 povečalo na 917958 oziroma za 1796 oseb glede na mesec prej, glede na februar 2015 pa se je število zmanjšalo za slabih 2 tisoč oseb oziroma 0,2 odstotka. V februarju je bilo v Sloveniji 801919 delovno aktivnih. Glede na januar se je njihovo število povečalo za 3922 oseb oziroma 0,5%, glede na februar 2015 pa se je to število povečalo za slabih štiri tisoč šeststo oseb oziroma 0,6%. Med zaposlenimi je bilo v februarju še vedno dobrih 93% zaposlenih pri pravnih osebah, njihovo število pa se je od februarja 2015 povečalo za slaba dva odstotka. Število zaposlenih pri fizičnih osebah se je glede na februar 2015 zmanjšalo za 1,9%. Med samozaposlenimi pa je bilo 71% samostojnih podjetnikov posameznikov, katerih število se je v samem februarju povečalo za 200.

Po podatkih ZRSZ je bilo v Sloveniji konec marca registriranih 110226 brezposelnih oseb, kar je za 5813 oseb oziroma 5% manj kot ob koncu februarja, v primerjavi z marcem 2015 pa je bilo brezposelnih oseb manj za 7873 oziroma 6,7 %. V letošnjem marcu se je na Zavodu za zaposlovanje na novo prijavilo 6109 brezposelnih oseb, kar je dobrih 8% manj kot v februarju in za 13,6% manj kot marca 2015. Med novo prijavljenimi je bilo 867 iskalcev prve zaposlitve, 1174 trajno presežnih delavcev in stečajnikov ter 3102 brezposelnih zaradi izteka zaposlitev za določen čas. Odliv iz brezposelnosti je marca letos znašal 11922 brezposelnih oseb, med katerimi se jih je zaposlilo oziroma samozaposlilo 10002, kar je slabe 44 odstotkov več kot februarja, v primerjavi z marcem 2015 pa je bilo zaposlitev več za devetino.

Iskalci dela

Vir: ZRSZ

Po podatkih Eurostata je bila februarja 2016 stopnja brezposelnosti na območju evra (EA19) 10,3%, kar je 0,1 odstotne točke manj glede na mesec poprej ter 0,9 odstotne točke manj glede na isti mesec lani. V celotni evropski osemindvajseterici (EU28) je bila stopnja brezposelnosti v februarju 8,9% in se je glede na enak mesec v 2015 zmanjšala za 0,8 odstotne točke. Po Eurostatovih ocenah je bilo v februarju v EU28 21,7 milijona brezposelnih oseb, od teh 16,6 milijona na območju evra. Med posameznimi članicami EU so v februarju letos najnižjo stopnjo brezposelnosti zabeležili v Nemčiji (4,3%) in na Češkem (4,5%), najvišjo pa v Španiji (20,4%) in v Grčiji, za katero decembrski podatek znaša 24%.

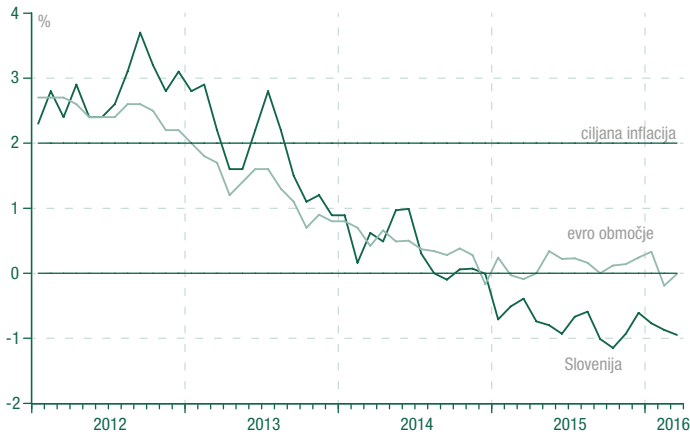
CENE, PLAČE, STROŠKI DELA

7. Cene v evro območju ponovno popuščajo

Aprila so cene porasle za 0.4%, navkljub temu pa so še vedno zaostajale za cenami aprila 2015. Precej so porasle cene blaga (za 0.7%), medtem ko so cene storitev padle za 0.2%. Bolj dolgoročno se blago še naprej ceni, storitve pa dražijo, spremembe so majhne v obeh primerih. K višjim aprilskim cenam so prispevale največ višje cene obleke in obutve ter cene goriv in maziv. Prve so k skupni rasti cen 0.4% prispevale 0.3 točke, druge pa 0.1 točke.

Primerljivo inflacijo med državami EU kaže harmoniziran indeks cen. Ta je bil aprila za 0.7% nižji kot pred letom dni. Tudi v evro območju se je harmoniziran indeks zmanjšal, tako da so bile cene aprila letos za 0.2% nižje od cen aprila lani. Zelo močno so ga navzdol potisnile cene energije, saj so bile kar za 8.6% nižje kot pred letom dni. Osnovna inflacija, ki ne obsega cen energentov in cen hrane zelene tržnice in kaže endogeno rast cen, je bila v evro območju tudi aprila pozitivna, vendar najnižja v zadnjih petih mesecih. Kaže, da centralna banka počasi izgublja bitko z inflacijo, saj ta sili vse bolj navzdol, znižuje se celo osnovna inflacija, ki zaradi endogenosti najbolj kaže, kaj ECB zmore.

Harmonizirana inflacija

Vir: Eurostat

38

Tudi proizvajalčeve cene popuščajo. Marca, ki je zadnji mesec s podatki, so padle za 0.1%, tako da so bile že za 2.2% nižje kot lani. Še naprej tempo padanja diktirajo proizvajalčeve cene energentov. Marca so bile že za 3.7% nižje kot lanskega marca. Proizvajalčeve cene najpočasneje padajo na domačem trgu, najhitreje pa na trgih evro območja.

Cenovna pričakovanja tudi za naprej kažejo ohlapnost v cenah. Pri cenah na drobno naj bi dinamiko cen potiskalo navzdol predvsem blago, saj so se cenovna pričakovanja v zadnjih mesecih še dodatno spustila in je saldo tistih trgovin, ki pričakujejo povečanje cen, in tistih, ki pričakujejo zmanjšanje, že za 25% vseh anketiranih nižji od dolgoletnega povprečja. Še najmočnejša so cenovna pričakovanja pri storitvah, saj se še naprej držijo približno dolgoletnih povprečnih vrednosti. Pričakovane proizvajalčeve cene so tudi šibkejše od dolgoletnih povprečij, vendar je zaostanek manjši kot pri cenah blaga na drobno!

V zadnjem mesecu (do sredine aprila) so se cene surovin povečale za 0.3%. Najmočnejše so porasle cene surovin hrane (za 1.1% v mesecu dni), medtem ko je bila najšibkejša dinamika pri cenah kovin, ki so se v evrih še naprej cenile (zmanjšale so se v evrih za 1.5% v mesecu dni). Tudi nafta se je končno malo več podražila, v mesecu dni za 1% v evrih. Bolj dolgoročno so cene surovin še vedno precej pod ravnmi pred letom dni (za 10.5% v evrih). Najmanj so se zmanjšale cene zlata in neprehrambenih kmetijskih surovin (v letu dni so se zmanjšale za 0.7% oziroma za 4.2% v evrih), medtem ko so najbolj padle cene kovin in nafte (za 21.5% oziroma za 31.7% v evrih).

8. Medletna rast plač se je malo okrepila

Februarja so povprečne plače porasle za 0.9%, bolj dolgoročno pa kar za 3.5%, kar je največje povečanje v več kot dveh letih. V samem februarju so plače daleč najbolj porasle v predelovalni dejavnosti (za 5.7%), medtem ko so najbolj zaostale v finančnih in zavarovalniških dejavnostih ter kmetijstvu, lovu in gozdarstvu. Bolj dolgoročno (medletno) se najbolj krepijo plače v predelovalni dejavnosti in še zlasti v finančnih in zavarovalnih dejavnostih (kjer so zaradi zatečene ravni še naprej kar za 5.% višje kot pred letom dni). Najšibkejša je bila v zadnjem letu dni dinamika plač v prometu, saj so se plače celo malo zmanjšale.

39

V širši državi so se plače februarja zmanjšale v vseh dejavnostih, vendar so navkljub temu višje kot pred letom dni prav tako v vseh dejavnostih. Korekcije napredovanj so plače v ožji državi dvignile kar za 7.5% nad raven v lanskem letu, precej so medletno porasle tudi plače v zdravstvu, za 4%. Najpočasnejša pa je bila bolj dolgoročna rast v izobraževanju (le 1.6%).

Vprašanje je, koliko se takšna bolj živahna rast plače v nekaterih sektorjih kaže tudi v enotnih stroških dela oziroma v konkurenčnosti ustreznih sektorjev.

Podatki o enotnih stroških dela so dostopni do konca 2015. Na slikah je prikazana dinamika enotnih stroškov dela v gospodarstvu in državi.

Enotni stroški dela v gospodarstvu

Vir: Eurostat; lastni izračuni

Opomba: Desezonirani enotni stroški dela v gospodarstvu; normirani na 2012/4=1

Gospodarstvo je začelo pospeševati rast konec 2012. Na dlani je, da so istočasno z hitrejšo rastjo gospodarske aktivnosti pospešili tudi enotni stroški dela. Do sredine lanskega leta so naraščali približno še enkrat hitreje kot v evro območju. Takrat pa se je dinamika naraščanja zaustavila, stroški dela so se celo opazno zmanjšali, v dveh četrtletjih skoraj za 2.5%, tako da so na začetku letošnjega leta bili (glede na začetek naraščanja konec 2012) približno tam kot stroški dela v evro območju, navkljub malo intenzivnejši gospodarski rasti.

Enotni stroški dela v državi

Vir: Eurostat; lastni izračuni

Opomba: Desezonirani enotni stroški dela v javnofinančnem sektorju; normirani na 2012/4=1

40

V državi enotni stroški dela še naprej vse bolj zaostajajo za enotnimi stroški dela v evro območju. Tudi po 2012 so še naprej zaostajali, malo so sicer poskočili konec leta (verjetno zaradi izplačil napredovanj), vendar še vedno zaostajajo (glede na začetek najnovejšega okrevanja aktivnosti konec 2012) za približno 2% za evro območjem.

FINANČNA GIBANJA

9. Fiskalni prihodki so se trendno še okrepili

Javnofinančni prihodki so bili marca sicer malo nižji kot februarja, vendar sta se oba indikatorja bolj dolgoročne rasti opazno okrepila. Medletna rast je skočila na 6.3%, rast impulznega trenda pa še višje. V prvih treh mesecih so javnofinančni prihodki že za 73 milijonov višji kot v 2015, torej na leti ravni za okoli 0.6% BDP.

Glavnino okrepitve bolj dolgoročne rasti je prineslo povečanje neposrednih davkov in ostalih prihodkov. Ti so se povečali sicer za manj kot odstotek, vendar je bolj dolgoročna rast pri njih poskočila na 10%, rast impulznega trenda pa celo še višje. Preko 5 odstotkov so v letu dni porastle vse pomembne davčne oblike neposrednih davkov in ostalih prihodkov, bolj šibke so bili le donosni od taks in pristojbin. Največ pa so se v letu dni povečali prihodki za zdravstveno zavarovanje in davki od dobička pravnih oseb (za 15%)!

Tudi v prvih treh mesecih skupno je bilo medletno povečanje neposrednih davkov in ostalih prihodkov veliko. Precej so porasli prihodki tako pri dohodnini in davku od dohodkov pravnih oseb (skupno sta presegla vrednost iz 2015 za 31 milijonov evrov), kot tudi pri prispevkih za zdravstveno in pokojninsko zavarovanje (letošnji prihodki so presegli prvo četrletje v 2015 za skoraj 55 milijonov).

Javnofinančni izplen domačih davkov na blago in storitve se je po februarju zmanjšal še v marcu. Donos se je zmanjšal za 22 milijonov (za 6%), čeprav je bolj dolgoročna dinamika še naprej visoka (medletna rast impulznega trenda je celo zelo močna). V prvem četrletju so bili prihodki domačih davkov na blago in storitve malo (za okoli 14 milijonov) manjši od lanskih. Celotno zmanjšanje je posledica bistveno šibkejših trošarin, ki jih medletno tišči navzdol predvsem opazno nižja cena nafte. Trošarine so v prvem četrletju letos prinesel za skoraj 12% (42 milijonov) manj kot lani v istem razdobju, v marcu je bil primanjkljaj trošarin še zlasti velik. Polovico izpada trošarin v prvem četrletju je nadomestil davek na dodano vrednost. Po pričakovanju se je namreč donos od davka na dodano vrednost marca zelo popravil in s tem nadomestil izpad v februarju, ko je prišlo, kot smo omenili že v prejšnjih Gospodarskih Gibanjih, za premik v timingu plačil. Sicer pa se zadnji dve leti med mesečna nihanja davčnega donosa vse bolj povečujejo, celo pri davku na dodano vrednost iz uvoza, ki je sicer najstabilnejši vir javnofinančnih prihodkov od domačih davkov na blago in storitve.

10. Nič novega pri denarju – krediti podjetjem zelo hitro navzdol, depoziti pa še hitreje navzgor

Marec je že trinajsti mesec nenehnega zmanjševanja skupnih kreditov gospodarstvu in prebivalstvu. Marca so skupni krediti glede na februar padli za 0.7%, bolj dolgoročno (medletno) pa so se skrčili za 6.2%. Pri tem so krediti gospodinjstvom porasli za malo več kot so februarja padli, vendar so navkljub temu dosegli le enako vrednost kot v lanskem marcu. Tudi, če se ne upošteva prenos terjatev Probanke in Factor banke na DUTB, so krediti podjetjem marca opazno pospešili padanje, saj so se zmanjšali kar za 1.7%, bolj dolgoročna dinamika padanja pa je ostala pri -10% letno!

Krediti

Vir: ECB; BS; lastni izračuni

Opomba: Krediti podjetjem in gospodinjstvom; normirano na 2014/12=1

42

Kreditni podjetjem tudi sicer zelo hitro zaostajajo za krediti v evro območju, kjer krediti stagnirajo, v Sloveniji pa že tretje leto padajo po letni stopnji okoli -10% (ne-upošteva je prenose kreditov na DUTB). Za dinamiko kreditov v evro območju zaostajajo tudi krediti gospodinjstvom, saj nominalno praktično stagnirajo (rastejo po 0.5% letno), tisti v evro območju pa rastejo po okoli 2.5 letno. Torej je trošenje gospodinjstev v Sloveniji vsako leto za 2% manj napojeno s krediti kot v evro območju. Takšna dinamika kreditov je precej nenavadna glede na trditve Evropske Komisije, da je gospodarstvo Slovenije med najbolj pregetimi v EU.

Skupni depoziti podjetij in gospodinjstev še naprej pospešujejo. Februarja so se povečali kar za 160 milijonov (za 0.7%), bolj dolgoročno (medletno) pa so rastle že po 6.1% letno. Pospešujejo depoziti podjetij in gospodinjstev, vendar prvi bistveno bolj. Depoziti podjetij so se februarja povečali za 1.2% (za 60 milijonov), gospodinjstev pa za 0.1% (za 100 milijonov). Dolgoročna dinamika je pri depozitih podjetij že presegla 15% letno, pri gospodinjstvih pa ostaja pri 3.4% letno. Takšna ekstremno hitra rast depozitov glede na padanje kreditov je, glede na omenjene trditve Evropske Komisije, drugo omembe vredno nenavadno dogajanje na finančnem področju v Sloveniji.

Posojilne obrestne mere so se zopet malo premaknile navzgor, v Sloveniji predvsem pri podjetjih in to pri večjih kreditih (preko 1 milijona). V evro območju so se navzgor premaknile predvsem posojilne obrestne mere gospodinjstvom. Pri depozitnih obrestnih merah februarja ni bilo sprememb.

11. Slovenija daje nadpovprečen delež k presežku tekoče bilance EU28

V februarju 2016 je bil presežek tekočega dela plačilne bilance 166 milijonov € (v februarju 2015 je znašal primanjkljaj -14 milijonov €) kot rezultat blagovnega presežka

179 milijonov € (38 milijonov €), storitvenega presežka 106 milijonov € (104 milijone €), primanjkljaja primarnih dohodkov -30 milijonov € (-60 milijonov €) in primanjkljaja sekundarnih dohodkov 89 milijonov € (95 milijonov €). V EU28 je znašal presežek v februarju 9.1 milijardo €, v katerem je bil slovenski delež kar 1.8%.

Plačilna bilanca - milijoni evrov

Postavke	Januar - februar		Februar	
	2015	2016	2015	2016
I. Tekoči račun	122,7	435,5	-14	166,1
1. Blago	130,2	382,7	37,6	179,2
2. Storitve	246,3	254,2	103,8	106,2
transport	115,3	132,6	63,7	70,7
potovanja	180,2	190,2	77,7	82,6
3. Primarni dohodki	-116,7	-89,1	-60,3	-30,5
delo	83,4	82,2	41,6	41,0
- kapital	-184,5	-152,7	-92,6	-64,8
4. Sekundarni dohodki	-137,2	-112,4	-95,1	-88,8
- država	-103,3	-82,6	-77,4	-72,4
II. Kapitalski račun	24,3	45,3	16,1	1,1
III. Finančni račun	383,7	455,9	-50,6	167,2
1. Neposredne naložbe	-104,2	-86,0	-60,1	108,9
2. Naložbe v vrednostne papirje	495,1	1.434,9	302,5	1.064,3
3. Finančni derivativi	14,1	-5,2	19,7	0,2
4. Ostale naložbe	31,2	-943,1	-236,4	-1.034,6
5. Rezervna imetja	-52,5	55,3	-76,2	28,3
IV. Neto napake in izpustitve	236,8	-24,9	-52,6	0

Vir: Banka Slovenije

V prvih dveh mesecih skupaj znaša presežek tekoče bilance 436 milijonov € (v enakem obdobju lani je bil 123 milijonov €), kar je rezultat blagovnega presežka 383 milijonov € (130 milijonov €), storitvenega presežka 254 milijonov € (246 milijonov €), primanjkljaja primarnih dohodkov -89 milijonov € (-117 milijonov €) in primanjkljaja sekundarnih dohodkov -112 milijonov € (-137 milijonov €). Pri slednjih gre v veliki meri za transfer profitov tujih podjetij pri nas.

Kapitalski račun v dveh mesecih kaže povečanje obveznosti za 45 milijonov € (v enakem obdobju lani 24 milijone €). Finančni račun kaže v enakem obdobju povečanje obveznosti za 455 milijonov € (lani 384 milijonov €). Pri neposrednih naložbah so obveznosti padle za 86 milijonov € (104 milijone €), naložbe v vrednostne papirje so povečale obveznosti za 1435 milijonov € (495 milijonov €), pri ostalih naložbah pa so se obveznosti zmanjšale za -943 milijonov € (lani povečale za 31 milijonov €). Rezervna imetja pri Banki Slovenije so porasla za 55 milijonov € (v enakem obdobju lani so se zmanjšala za 53 milijonov €).